

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten

Vår referens/dnr:
26/2016

Er referens/dnr:
U2016/00604/GV

2016-02-29

Remissvar: Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet (SOU 2016:12)

Svenskt Näringsliv har fått möjlighet att lämna synpunkter på delbetänkandet Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet (SOU 2016:12).

Svenskt Näringsliv ställer sig positivt syftet med förslagen i betänkandet. Vi är dock kritiska till begreppsförvirringen kring ordet entreprenad och den lagtekniska lösning som utredningen har valt.

Inledning

Allt fler elever har ett annat modersmål än svenska. Många kommuner uppger att de inte klarar att rekrytera modersmåls lärare med den formella kompetensen. Det är svårt att anställa behöriga lärare till tjänster som enbart omfattar någon timme i veckan. Alla elever får därför inte den undervisning som de har rätt till.

Även flyktingströmmen till Sverige innebär en stor utmaning för skolan. Kommunerna har på några månader fått tusentals nya elever. Det skapar en hög belastning på lokaler och en ansträngd situation för lärare och annan skolpersonal.

Läraryrket i kombination med den akuta flyktingkrisen skapar ett behov av nya lösningar. Svenskt Näringsliv ställer sig därför positiv till att huvudmännen ska kunna ta hjälp av varandra och företag för att tillhandahålla modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Ett ökat samarbete kan också innebära att eleverna får tillgång till undervisning på fler modersmål än vad som annars hade varit fallet.

Begreppet entreprenad

I *Kommunala driftentreprenader* (Hallgren, Hilborn och Sandström, 2001, s. 25), utgiven av Svenska Kommunförbundet, anges att en "entreprenad föreligger när en kommun anlitar en extern producent som åtar sig att på kommunens uppdrag, varaktigt och självständigt, utföra

en eller flera tjänster i en sammanhållen verksamhet". Med extern producent avses ett privat företag.

I avsnitt 6.3.1 föreslår utredningen att entreprenad ska definieras som att "en huvudman med bibehållet huvudmannaskap sluter avtal med någon annan om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen". Med denna definition är samarbetsavtal mellan kommuner en form av entreprenad. Detta skapar otydlighet då skollagens entreprenad därmed inte kommer att överensstämja med den gängse definitionen av begreppet. Även utredningen bedömer att begreppsanvändningen är problematisk och behöver ses över, men skjuter frågan framför sig (avsnitt 6.2).

De problem begreppsförvirring skapar illustreras av bedömningen i 7.3.1 (s. 135): "Kommuner [sic] och landstings överlämnande av uppgifter inom utbildning på entreprenad omfattas av det nationella regelverket för offentlig upphandling." Om en kommunal huvudman överlämnar uppgifter på entreprenad (enligt utredningens definition av begreppet) till en annan kommun genom ett samarbetsavtal omfattas det inte av LOU.

Svenskt Näringslivs uppfattning är att samarbetsavtal mellan kommuner inte ska benämnas entreprenad. I kommunallagen (1991:900) har begreppet entreprenad ersatts av *privata utförare av kommunal verksamhet*. Vi föreslår att det bör åtskiljas om kommunerna upphandlar en tjänst av en extern (privat) utförare enligt LOU eller sluter ett samarbetsavtal med en annan kommun om att dela en tjänst (interkommunala avtal).

En tänkbar lösning är att stryka ordet entreprenad och skriva ut bibehållet huvudmannaskap. I exempelvis 3 § blir lydelsen då "[...] får uppgifter överlämnas *med bibehållet huvudmannaskap* till en kommun, ett landsting eller en enskild fysisk eller juridisk person om uppgifterna avser [...]".

Lagtekniska synpunkter

Svenskt Näringslivs förslår att det införs ett undantag från lokaliseringsprincipen vad gäller modersmålsundervisning och studiehandledning i Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter. Därmed kan så kallade Hamburgsamarbeten skapas mellan kommunerna. I samarbetsavtalen är utgångspunkten att prissättningen sker enligt självkostnadsprincipen.

I avsnitt 7.1.3. avfärdar utredningen denna lösning och förespråkar att befogenheten "bakas in redan i skollagen" eftersom det skulle bidra till överskådligheten av lagstiftningen. Mot detta kan anföras att begreppsförvirringen vad gäller ordet entreprenad inte bidrar till överskådlighet.

Självkostnadsprincip mm

I avsnitt 7.2.3 diskuterar utredningen självkostnadsprincipen och konkurrensbegränsande kommunal säljverksamhet. Avsnittet berör vilken prissättningsmodell som ska tillämpas när en kommun bedriver modersmålsundervisning åt en annan (fristående) skolhuvudman. Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att särskilda bestämmelser som reglerar kommunens prissättning för modersmål på entreprenad inte behöver införas. Vi delar också bedömningen att självkostnadsprincipen kommer att gälla för kommunen. Däremot anser vi att utredningens resonemang för att nå denna slutsats är invecklade och inte helt riktiga.

En effektiv förvaltning

"Varje skattekrone ska användas effektivt". Det skrev finansminister Magdalena Andersson

och civilminister Ardalan Shekarabi på Dagens Nyheters debattsida för några veckor sedan (160206). Svenskt Näringsliv delar åsikten. Vi vänder oss därför mot skrivningarna om att modersmål på entreprenad inte får användas för att minska kostnaderna och att en marknad på området inte är önskvärd.

Samarbetsavtal mellan kommuner minskar kostnaderna för en rad olika tjänster. Det finns stora möjligheter att optimera skolorganisationen och spara pengar, särskilt i en verksamhet som omfattar få timmar efter skoltid. Det gäller inte minst om privata utförare, t.ex. ett företag som samlar modersmålslärare, anordnar tjänsten. Med ett effektivare resursutnyttjande frigörs medel som kan komma eleverna till del på andra sätt.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Fredric Skälstad